

Förslag på ändringar i övergripande riktlinjer för livsmedel för speciella medicinska ändamål (FSMP) och vårdriktlinjer för nutrition 2021

Allmänt

Vi har arbetat efter det internationella klassificeringssystemet ISO 9999 utgåva 6. Ingen förändring av ISO-koder har skett.

Även i 2021 års vårdriktlinjer kommer hela ISO-kodsdefinitionen som beskriver produktområdet att finnas med under varje ISO-kod, enligt klassificeringssystemet. Definitionerna är en direkt översättning från engelska till svenska och kan innebära att vissa beskrivningar även omfattar hjälpmedel som inte är förskrivningsbara i Halland.

Kunderna har även i år haft möjlighet att lämna synpunkter inför revideringen av vårdriktlinjerna 2021.

Förändringar inom alla vårdriktlinjer:

- Uppdaterat datumet då beslut skett från Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel.
- Språkliga och grammatiska ändringar.
- Målgrupp (utom 15 90 94, se nedan)
Tidigare: Patienter över 16 år boende i eget boende, på äldreboende eller på boende med särskilt stöd och service (LSS-boende) med kort- eller långvarigt behov av nutritionsstöd.
Ny text: Personer från 16 år med behov av nutritionsinsatser. Personer i eget boende, på äldreboende eller boende med särskilt stöd och service (LSS-boende) med kort eller långvarigt behov av nutritionsstöd.

Förändringar inom specifika vårdriktlinjer:

15 90 91 Berikning

Mål med berikning.

Ny rubrik. Förebygga och behandla undernäring och näringsbrister.

15 90 92 Kosttillägg

Kriterier.

Tidigare: Kosttillägg kan förskrivas till personer som på grund av sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd behöver tillskott av energi alternativt enstaka näringsämnen.

Ny text: Kosttillägg kan förskrivas vid oförmåga att tillgodose energibehov och/eller näringsbehov via kosten peroralt på grund av sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd.

Mål med kosttillägg.

Ny rubrik. Förebygga och behandla undernäring och näringsbrister.

15 90 93 Sondnäring

Tidigare: Sondnäring förskrivs till patienter som får hela eller delar av sitt energi- och näringsbehov tillgodosett via enteral nutrition.

Ny text: Sondnäring kan förskrivas vid oförmåga att tillgodose energibehov och/eller näringsbehov via kosten peroralt, helt eller delvis på grund av sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd.

Mål med sondnäring.

Ny rubrik. Förebygga och behandla undernäring och näringsbrister.

Övrigt.

Tilllägg. Hjälpmiddelsentrum tillhandahåller inte sondnäringstillbehör som sondnäringssaggregat, enterala sprutor, sonder och gastrostomier som PEG och knapp.

15 90 94 Förtjockningsmedel

Mål med förtjockningsmedel.

Ny rubrik. Förebygga och behandla undernäring och näringsbrister.

Målgrupp.

Tidigare: Patienter över 16 år boende i eget boende, på äldreboende eller på boende med särskilt stöd och service (LSS-boende) med kort- eller långvarigt behov av nutritionsstöd.

Ny text: Personer från 16 år med dysfagi, tugg- och sväljproblem. Personer i eget boende, på äldreboende eller boende med särskilt stöd och service (LSS-boende) med kort eller långvarigt behov av nutritionsstöd.

15 90 97 Livsmedel för medfödda ämnesomsättningssjukdomar

Kriterier.

Tidigare: Dessa nutritionsprodukter kan förskrivas till personer som på grund av sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd behöver specialanpassade livsmedel eller tillskott av enskilda näringsämnen eller aminosyror.

Ny text: Dessa nutritionsprodukter kan förskrivas vid ordination från specialistklinik för medfödda ämnesomsättningssjukdomar till personer som på grund av sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd behöver specialanpassade livsmedel eller tillskott av enskilda näringsämnen.

Årlig kontroll och uppföljning föreligger vid specialistklinik för att justera förskrivningsmängder.

Övergripande riktlinjer för livsmedel för speciella medicinska ändamål (FSMP) **2021**

Beslutat av Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel 2020-11-20. Gäller samtliga vårdgivare inom Region Halland, Hallands kommuner samt privata vårdgivare med vårdavtal.

Allmänt

Anvisningarna ger allmän information om livsmedel för speciella medicinska ändamål samt om vilka regler och riktlinjer som gäller vid förskrivning. Innehållet riktas i första hand till personal och förskrivare inom hälso- och sjukvård.

Arbetet med livsmedel för speciella medicinska ändamål vilar på de grunder som anges i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Definition

Livsmedel för speciella medicinska ändamål förkortas FSMP vilket utgår ifrån den engelska termen Foods for special medical purposes. FSMP är livsmedel för personer som på grund av sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd inte kan täcka sitt energi- eller näringsbehov med vanlig mat.

Livsmedel för speciella medicinska ändamål kan användas som enda eller kompletterande näringskälla. Exempel på denna typ av livsmedel är sondnäring, kosttillskott och livsmedel för personer med medfödda rubbningar i ämnesomsättningen. Till produktkategorin ingår inte kosttillskott, eller andra liknande produkter som intas i små uppmätta doser och som i huvudsak är sammansatta av till exempel fibrer, vitaminer, mineraler eller bakteriestammar.

Ansvarsfördelning

Hjälpmiddelscentrum ansvarar för att tillhandahålla förskrivarsystem Sesam LMN för livsmedel för speciella medicinska ändamål, utbildning, **rådgivning** och informationsmaterial till förskrivare. Hjälpmiddelscentrum ansvarar även för lagerhållning och distribution till patientens privatbostad alternativt annan adress patienten önskar leverans till, samt för fakturering enligt gällande regelverk.

Region Halland och Hallands kommuner har ett gemensamt ansvar för att det finns ett regelverk kring kostnadsansvar och ansvar för nutritionsbehandling, som ligger till grund för Hjälpmiddelscentrums arbete med förskrivnings- och distributionsflöde.

Kostnadsansvar

Priset för produkterna sätts utifrån Hjälpmiddelcentrums prissättningsmodell och patienten betalar månadsvis för produkterna upp till högkostnadsskyddet 1400:- för nutrition. Kostnader som överskrider högkostnadsskyddet bekostas av sjukvårdshuvudmannen.

Kommunerna betalar en transportavgift per uttag från förskrivning gjord av kommunsköterska.

Sortimentsuppföljning

Hjälpmiddelscentrums nutritionskonsultenter följer kontinuerligt upp sortiment, statistik och kostnader tillsammans med förskrivarerepresentanter från Region Halland och Hallands kommuner.

Förskrivare

Förskrivare ska ha anställning inom region, kommun eller av vårdgivare som har avtal med region eller kommun. Respektive verksamhetschef beslutar om vem eller vilka av den behöriga hälso- och sjukvårdspersonalen som ska ges möjlighet att förskriva livsmedel för speciella medicinska ändamål.

Fyra personalkategorier har möjlighet att få förskrivningsrätt, för hela eller delar av sortimentet, enligt följande:

- Leg. Dietist har förskrivningsrätt för hela sortimentet.
- Leg. Läkare har förskrivningsrätt för hela sortimentet av kosttillskott och berikningsprodukter.
- Leg. Sjuksköterska med tjänst inom kommun eller distriktssköterska har efter genomgången förskrivareutbildning förskrivningsrätt för ett bassortiment av kosttillskott och berikningsprodukter.
- Leg. Specialistsjuksköterska med tjänst inom specialistvård har efter genomgången förskrivareutbildning förskrivningsrätt för ett bassortiment av kosttillskott och berikningsprodukter, tills tillgång till dietist är säkrad för specialistsjukvården. Detta berör de verksamheter vars specialistsjuksköterskor hade förskrivningsrätt före införandet av Sesam LMN.

Förskrivarens ansvar:

- Ha kunskap om övergripande riktlinjer för livsmedel för speciella medicinska ändamål samt vårdriktlinjerna för produktområdet.
- Ha god kunskap om de produkter som förskrivs och verka för kostnadseffektivitet vid produktval.
- I samband med förskrivningen ge god information till patienten, närstående och/eller vårdpersonal om hur produkten skall användas, exempelvis avseende sort, mängd per dag, fördelning över dagen och praktisk information kring förvaring.

Distribution

Livsmedel för speciella medicinska ändamål förskrivs via Sesam LMN och distribueras till patientens önskade adress i Halland eller till ombud för avhämtning i Sverige. Leverans kan även ske till privatpersoner boende på äldreboenden, boenden med särskilt stöd och service eller liknande.

Leverans av lagervara sker i normalfallet inom tre vardagar. Beställningsvara levereras i normalfallet inom sju vardagar.

Förskrivning

Sortimentet utgörs av Hallands upphandlade produkter för livsmedel för speciella medicinska ändamål, vilka delas in i fem huvudkategorier:

- Kosttillägg
- Berikning
- Förtjockningsmedel
- Livsmedel för medfödda ämnesomsättningsjukdomar

Val av nutritionsprodukt skall ske ur det upphandlade sortimentet. I de fall flera produkter är upphandlade på samma position i avtalet skall den produkt som är rangordnad som nummer ett användas i första hand. Produkt med lägre rangordning kan förskrivas i de fall det är medicinskt motiverat.

För att vara berättigad till förskrivning skall patienten vara 16 år eller äldre och folkbokförd i Halland, alternativt listad på vårdcentral i Halland och folkbokförd i till Halland angränsande län. För patienter folkbokförda i övriga län är förskrivare skyldig att tillse att nutritionsbehandling erbjuds via hemlandsting/region. Förskrivning kan göras till patient boende i ordinärt boende, på särskilt boende eller på boende med särskild service.

Förskrivningen skall alltid föregås av en medicinsk utredning av nutritionsproblemen samt bedömning av behov respektive intag av energi och protein, samt i förekommande fall även andra näringsämnen. Socialstyrelsens kunskapsstöd för medicinsk utredning och behandling av undernäring, <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-4-6716.pdf>

Förskrivning av livsmedel för speciella medicinska ändamål kan ske vid såväl kortvarigt som långvarigt behov av nutritionsstöd. Så långt som möjligt ska förskrivningen ske i samråd med patienten.

Livsmedel för speciella medicinska ändamål förskrivas via Sesam LMN. Förskrivningen görs för en månads förbrukning i taget och gäller för maximalt 12 uttag på ett år.

Om det upphandlade sortimentet inte tillgodoser den enskilda patientens behov tar förskrivaren kontakt med nutritionskonsulent.

Egenansvar

Nutritionsprodukter kan även köpas via Internet eller på Apotek. I de fall patienten väljer att handla via dessa inköpsställen är det att betrakta som egenvård och patienten står för samtliga kostnader för inköpet.

Reklamationer

Levererade produkter återtas ej, annat än vid eventuell reklamation på grund av skadat gods eller felaktig leverans.

Lagar, författningar och föreskrifter

Lagar, författningar och föreskrifter som reglerar användningen och hanteringen av livsmedel för speciella medicinska ändamål:

Region Halland

Hjälpmiddelsentrum

• Europeiska kommissionens förordning

2016/128: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0128&from=SV>

- Europaparlamentets och rådets förordning nr 609/2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0609&rid=1>
- Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2000:15) om livsmedel för speciella medicinska ändamål
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation

